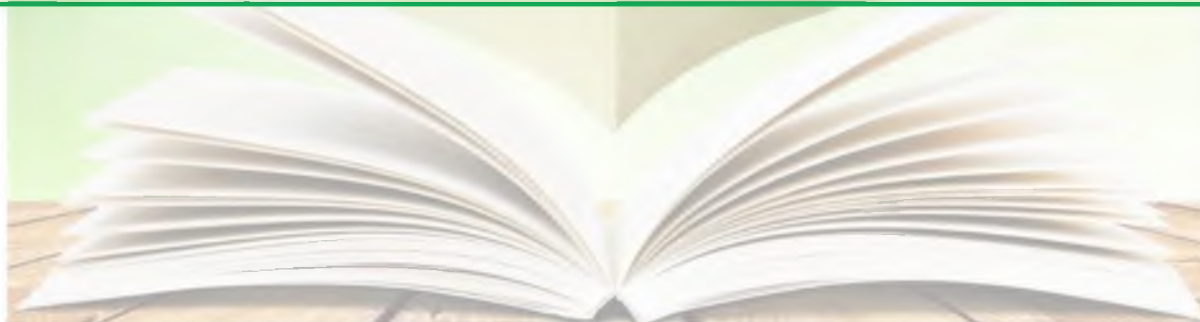

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ
учасників міжнародної науково-
практичної конференції
«ЛІСОВА ТИПОЛОГІЯ ЯК ОСНОВА
НАБЛИЖЕНОГО ДО ПРИРОДИ
ЛІСІВНИЦТВА»

присвячена 150-річчю з дня народження
проф. Є.В. Алексєєва
та заснування кафедри лісівництва
Навчально-наукового інституту лісового і
садово-паркового господарства

Київ, 9-12 жовтня 2019 року

**ВНЕСОК ПРОФЕСОРА Є. В. АЛЕКСЕЄВА (1869–1930)
У РОЗБУДОВУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО
НАУКОВОГО КОМІТЕТУ УКРАЇНИ**

Т. Р. Грищенко¹, кандидат історичних наук, старший науковий співробітник

¹ Національна наукова сільськогосподарська бібліотека Національної академії аграрних наук України

Ключові слова: Сільськогосподарський науковий комітет України, Лісова секція, Алексеєв (Олексіїв) Євгеній Венедиктович.

Відтворюючи історію Сільськогосподарського наукового комітету України (1918–1927) (далі – СГНКУ) – предтечі сучасної Національної академії аграрних наук України, вдалося встановити чимало особистостей, які зробили вагомий внесок у розбудову аграрної науки. Серед них – видатний учений-лісовод, професор Алексеєв Євгеній Венедиктович (1869–1930). Здійснений історіографічний аналіз засвідчив про численні біографічні статті про вченого, але зовсім недослідженою сторінкою є його науково-організаційна діяльність у СГНКУ – провідному координаційному центрі сільськогосподарської науки та галузевого дослідництва у 20-х рр. минулого століття [1].

Відродно, що саме на українських землях відбулося становлення Є. В. Алексеєва як науковця. На початку Першої світової війни він переїздить до Києва. З 1914 р. працює старшим лісовпорядником Київського дільничного округу, пізніше очолює лісовий підвідділ губернського лісового управління. Світ побачила низка брошур, в яких автор популяризує нові революційні закони, декрети і правила, порядок отримання селянами лісу на будівництво, дрова тощо. У цей період упорядковує детальну інструкцію з обліку й опису лісового фонду України. З лютого 1922 р. стає завідувачем Лісового відділу Народного комісаріату земельних справ УСРР.

Активний організатор сільськогосподарської дослідної справи в Україні не оминув своєю увагою заснований 30 листопада 1918 р. Вчений комітет при Міністерстві земельних справ [7], з яким почав плідно співпрацювати з 1 січня 1919 р. Спочатку він обійняв посаду в.о. фахівця Лісової секції [8, арк. 48], з 16 грудня 1919 р. став її спеціалістом. З 8 квітня 1919 р. увійшов до складу Президії [9, арк. 38].

Проведеними історичними розвідками встановлено, що Є. В. Алексеєв також брав участь у роботі Комісії з сільськогосподарської дослідної справи

при СГНКУ, організованої постановою Ради СГНКУ 2 грудня 1922 р. [4], Бібліографічної комісії Київської філії СГНКУ [5, арк. 201] та ін. До розбудови київського комітетського осередку учений доклав чимало зусиль, зокрема входив до складу Комісії з об'єднання київських центральних науково-дослідних сільськогосподарських установ [2]. Після переведення СГНКУ з Києва до Харкова була сформована Лісова секція, що об'єднала біля 70 фахівців-лісоводів. Вона виконувала низку робіт, що мали «... не вузьке місцеве, а загальне значіння» [3]. На засіданні Лісової секції СГНКУ в 1925 р. оприлюднив результати досліджень «Сучасний стан лісокультурної справи на Київщині».

Наукова праця Є.В. Алексєєва в галузі лісорозведення спрямовувалася на вирішення практичних питань лісової типології. Один із засновників вітчизняної екологічної школи. На початку 20-х рр. ХХ ст. він здійснив опис типів лісів Правобережжя. Результатом творчих розвідок стало видання в 1925 р. книги «Типы украинского леса. Правобережье». Друге доповнене видання побачило світ в Києві в 1928 р.

За архівними матеріалами, зокрема власноруч заповненою анкетною для наукових діячів, зареєстрованих Всеукраїнським комітетом сприяння вченим від 4 квітня 1923 р., вдалося з'ясувати, що вчений перебував у шлюбі з Надією Василівною Алексєєвою (народилася 6 січня 1875 р.), яка займалася виключно домогосподарством. Мешкало подружжя в Києві на Печерську, по вул. Никольській, б. 7, кв. 3. За сукупністю наукових праць, творчого й організаційного доробку вчений клопотав про призначення його родині пайка і «золотого доходу», до того ж «... не за другим, а за третім розрядом...» [6, арк. 98].

Багатоманітна плідна наукова праця професора Є. В. Алексєєва залишила вагомий відбиток в історії сільськогосподарської дослідної справи і ще чекає на свого дослідника.

Список джерел літератури:

1. Грищенко Т. Р. Сільськогосподарський науковий комітет України (1918–1927) – координаційний центр вітчизняного галузевого дослідництва. *Сторінки історії* : зб. наук. праць. Вип. 42. Київ : НТУУ «КПІ», 2016. С. 91–100.
2. Грищенко Т. Р. Доля сільськогосподарських науково-дослідних установ Києва та Київщини у роки Української революції. *Історія науки і біографістика* [Електронне наукове фахове видання]. 2018. № URL: <http://inb.dnsgb.com.ua/2018-1/12.pdf> (дата звернення 17.03.2018)
3. Коротке справоздання про діяльність Сільсько-Господарського Наукового Комітету України за 1923–1924 операц. рік. *Вістник сільсько-господарської науки*. 1924. Ч. 7–9. 31 с.
4. Москвичів С. Комісія с. г. досвідної справи при С.-Г. Науковому Комітеті. *Вістник сільсько-господарської науки*. 1923. Т. II, вип. 1–2. С. 58–59.
5. Центральний державний архів вищих органів влади та управління України, ф. 16, оп. 6, спр. 1270, арк. 201.
6. ЦДАВО України, ф. 331, оп. 2, спр. 37, арк. 97 зв.–98.
7. ЦДАВО України, ф. 1061, оп. 1, спр. 32, арк. 202.
8. ЦДАВО України, ф. 1230, оп. 2, спр. 1 арк. 48–57.
9. ЦДАВО України ф. 1230, оп. 1, спр. 4, арк. 38–39.